

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/155/2002

PREFERENCJE PARTYJNE WE WRZEŚNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Zbliżające się wybory samorządowe najwyraźniej skłaniają Polaków do większej aktywności obywatelskiej - po odnotowanym w okresie od kwietnia do lipca systematycznym spadku deklaracji udziału w wyborach, obecnie drugi miesiąc z rzędu notujemy wzrost odsetka potencjalnych uczestników wyborów. Gdyby wybory parlamentarne odbywały się we wrześniu¹, udział w nich wzięłoby 56% ankietowanych, o 4 punkty więcej niż w sierpniu i o 6 punktów więcej niż w lipcu. Wzrostowi deklaracji uczestnictwa w wyborach towarzyszy jednak także znaczny poziom zagubienia i dezorientacji politycznej - aż 21% Polaków chcących wziąć udział w wyborach (o 1 punkt więcej niż w sierpniu i aż o 7 punktów więcej niż lipcu) nie wie, na jakie ugrupowanie oddałoby swój głos. Ubiegłomiesięczny wzrost odsetka potencjalnych wyborców nieumiejących wskazać żadnego ugrupowania politycznego, które chcieliby poprzeć wyborach, nie był więc przypadkowy, ale odzwierciedla obecny stan świadomości politycznej obywateli – ponad jedna piąta aktywnych obywatelsko Polaków wstrzymuje się z decyzją lub ma poczucie, że tak naprawdę nie miałyby, na kogo głosować.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	I 2002	II 2002	III 2002	IV 2002	V 2002	VI 2002	VII 2002	VIII 2002	IX 2002
	w procentach								
Trudno powiedzieć	12	13	12	12	14	15	14	20	21

We wrześniu odnotowaliśmy niewielkie zmiany w poparciu dla poszczególnych ugrupowań. Najwyraźniej zyskała najważniejsza partia rządzącej koalicji SLD - obecnie ugrupowanie to poparłaby ponad jedna trzecia potencjalnych uczestników wyborów mających

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (148) przeprowadzono w dniach 6-9 września 2002 roku na liczącej 1256 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

sprecyzowane sympatie polityczne (34%, wzrost o 4 punkty). Wyborczy koalicjant SLD - Unia Pracy zyskała w tym miesiącu minimalnie, jednak poparcie dla tej partii jest najwyższe w tym roku: głosowałby na nią co dwudziesty potencjalny uczestników wyborów (5%). Nieznacznie straciło natomiast kolejne z ugrupowań tworzących rządzącą koalicję - PSL. Na partię wicepremiera Kalinowskiego głosowałoby 8% wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne (o 2 punkty mniej niż w sierpniu).

Wśród pozostałych ugrupowań wchodzących w skład parlamentu niewielki wzrost poparcia uzyskała Samoobrona (14%, wzrost o 2 punkty). Zmalał natomiast odsetek zwolenników PiS (12%, spadek o 3 punkty) oraz - w mniejszym stopniu - sympatyków LPR (7%). Bez zmian pozostaje poparcie dla PO RP, na którą chciałby głosować co dziesiąty uczestnik wyborów o wykrystalizowanych sympatiach partyjnych (10%).

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*								
	I 2002	II 2002	III 2002	IV 2002	V 2002	VI 2002	VII 2002	VIII 2002	IX 2002
	w procentach								
Sojusz Lewicy Demokratycznej	40	47	35	33	34	31	30	30	34
Samoobrona RP	8	10	11	10	13	14	17	12	14
Prawo i Sprawiedliwość	11	9	11	11	10	14	12	15	12
Platforma Obywatelska RP	12	11	10	12	11	10	12	10	10
Polskie Stronnictwo Ludowe	8	8	9	12	9	8	7	10	8
Liga Polskich Rodzin	6	7	10	6	7	8	8	8	7
Unia Pracy	3	1	2	4	3	4	3	4	5
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	2	3	4	3	2	1	3	2	2
Unia Wolności	3	2	3	3	5	5	4	5	2
Ruch Społeczny / RS AWS	4	2	2	2	2	1	1	1	1
Unia Polityki Realnej	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Polska Partia Socjalistyczna	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe	-	0	0	1	0	0	0	0	1
Stronnictwo Konserwatywno-Ludowe - RNP	-	0	0	0	0	0	0	0	0
Partia Ludowo-Demokratyczna	-	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne	1	0	1	1	2	2	1	1	2
N=	494	475	563	558	491	481	445	400	560

*Uwaga: W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

Wśród ugrupowań pozaparlamentarnych spadek poparcia odnotowała UW, którą obecnie popiera 2% wyborców (od sierpnia spadek o 3 punkty). Taki sam odsetek wyborców głosowałby na KPEiR. Ruch Społeczny (partia utworzona z byłej AWS), a także UPR, PPS i ZChN uzyskały znikome poparcie (po 1%).

Pierwsze po wakacjach badanie poglądów politycznych Polaków wskazuje na nieznaczny wzrost poparcia dla koalicji wyborczej SLD-UP. W niewielkim stopniu zyskała także Samoobrona. Natomiast nieco straciły UW, PSL, PiS oraz LPR. Wyniki sondażu wskazują, że pogłębia się dezorientacja polityczna poważnej części aktywnych obywatelsko Polaków. Ponad jedna piąta respondentów chcących wziąć udział w akcie wyborczym nie znajduje partii, na którą miałyby ochotę głosować. Może to mieć związek z rozpoczynającą się dopiero kampanią wyborczą do wyborów samorządowych.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)bym w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)bym w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)bym w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	56	19	25	1256
Płeć				
Mężczyźni	60	15	25	600
Kobiety	53	22	24	656
Wiek				
18-24 lat	54	24	22	194
25-34	48	21	31	227
35-44	60	15	25	229
45-54	59	21	21	250
55-64	60	16	24	151
65 lat i więcej	58	17	25	206
Miejsce zamieszkania				
Wieś	60	19	21	457
Miasto do 20 tys.	54	22	25	171
20-100 tys.	56	20	24	232
101-500 tys.	52	17	31	251
501 tys. i więcej mieszk.	56	18	26	144
Wykształcenie				
Podstawowe	53	21	26	331
Zasadnicze zawodowe	51	21	28	333
Średnie	57	19	24	468
Wyższe	77	7	15	123
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	76	14	10	75
Prac.umysł.niż.szczębla	58	18	24	106
Pracownicy fiz.-umysł.	46	27	27	111
Robotnicy wykwalifikowani	52	13	35	102
Robotnicy niewykwalifik.	49	16	35	43
Rolnicy	65	15	20	70
Pracujący na własny rach.	50	19	32	54
Bierni zawodowo				
Renciści	54	19	26	134
Emeryci	59	17	24	234
Uczniowie i studenci	65	16	18	96
Bezrobotni	48	28	24	170
Gospodynie domowe i inni	55	20	25	57
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	60	15	24	201
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	55	17	28	96
sekt. pryw. poza rolnict.	52	19	29	197
prywatnym gosp. rolnym	59	20	21	66
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	51	27	22	154
300-399	48	23	29	102
400-599	55	20	24	217
600-800	54	18	28	208
Powyżej 800 zł	73	13	15	142
Ocena własnych war. mater.				
Złe	49	24	27	373
Średnie	55	20	25	595
Dobre	68	11	21	288
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	14	21	92
Raz w tygodniu	60	20	20	634
1-2 razy w miesiącu	50	22	28	193
Kilka razy w roku	54	19	27	218
W ogóle nie uczestniczy	46	13	42	118
Poglądy polityczne				
Lewica	64	17	19	353
Centrum	60	20	20	308
Prawica	71	12	17	243
Trudno powiedzieć	35	25	40	352

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	KPEiR	LPR	PLD	PO RP	PPS	PSL	PiS	RS AWS	Samoobrona	SLD
Ogółem	2	7	0	10	1	8	12	1	14	34
Płeć										
Mężczyźni	1	5	0	6	1	7	11	2	19	39
Kobiety	4	9	1	14	0	10	14	0	8	29
Wiek										
18-24 lat	2	3	0	15	2	6	7	0	28	25
25-34	0	5	0	15	0	9	9	1	8	42
35-44	0	6	0	10	0	11	13	0	11	30
45-54	1	9	1	7	0	8	10	3	19	38
55-64	5	7	0	9	2	6	14	2	7	36
65 lat i więcej	8	11	0	3	0	9	20	1	7	36
Miejsce zamieszkania										
Wieś	2	5	0	6	0	17	6	1	26	28
Miasto do 20 tys.	1	8	0	13	2	5	14	2	9	46
20-100 tys.	1	9	2	10	0	8	13	1	5	34
101-500 tys.	6	7	0	12	1	0	11	3	10	35
501 tys.i więcej mieszk.	0	7	0	14	1	1	27	0	2	41
Wykształcenie										
Podstawowe	7	6	0	4	0	14	13	0	21	26
Zasadnicze zawodowe	1	7	1	4	0	9	8	2	20	39
Średnie	1	9	0	14	1	5	11	1	10	36
Wyższe	0	4	0	17	0	6	19	1	2	35
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	0	8	0	15	2	7	14	2	0	41
Prac.umysł.niż.szczebła	1	2	0	23	0	4	18	0	16	24
Pracownicy fiz.-umysł.	0	0	0	10	0	5	4	0	17	60
Robotnicy wykwalifikowani	0	3	0	4	0	6	8	3	12	51
Robotnicy niewykwalifik.	0	6	0	0	0	7	7	0	5	41
Rolnicy	0	12	0	0	1	31	11	0	26	11
Pracujący na własny rach.	0	4	0	26	0	3	15	0	17	21
Bierni zawodowo										
Renciści	8	14	4	1	0	12	11	4	10	34
Emeryci	7	8	0	5	0	5	21	1	9	35
Uczniowie i studenci	0	3	0	20	3	6	8	0	20	30
Bezrobotni	2	10	0	5	1	10	7	2	26	27
Gospodynie domowe i inni	0	16	0	16	0	12	7	0	0	40
Pracuje w:										
inst. państw., publicznej	1	5	0	13	1	5	12	2	11	35
spółce właścicieli	0	3	0	12	0	9	8	0	9	51
prywatnych i państwa	0	3	0	14	0	3	13	0	12	41
sekt. pryw. poza rolnict.	0	13	0	0	1	32	12	0	23	11
prywatnym gosp. rolnym										
Dochody na jedną osobę										
Do 299 zł	5	15	0	9	1	11	3	0	21	25
300-399	0	9	0	4	0	14	3	0	22	39
400-599	3	7	2	7	1	7	11	2	12	35
600-800	3	7	0	11	0	4	17	0	9	35
Powyżej 800 zł	2	5	0	7	1	5	12	3	4	51
Ocena własnych war. mater.										
Złe	2	12	1	4	1	6	6	2	20	31
Średnie	3	6	0	7	1	10	19	1	12	34
Dobre	1	5	0	18	0	8	7	0	11	38
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	6	22	0	15	0	8	15	5	0	20
Raz w tygodniu	2	8	1	8	1	11	14	1	17	27
1-2 razy w miesiącu	3	2	0	11	0	6	7	0	9	41
Kilka razy w roku	1	4	0	11	0	6	14	2	18	40
W ogóle nie uczestniczy	1	1	0	9	1	2	2	0	3	72
Poglądy polityczne										
Lewica	1	1	0	4	1	5	2	1	11	69
Centrum	3	7	0	13	0	12	14	0	17	21
Prawica	2	15	1	18	1	6	25	4	8	8
Trudno powiedzieć	6	8	0	5	1	16	14	0	27	11

(continued)

Tabela 2 cd. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?
(%)

	SKL-RNP	UPR	UP	UW	ZChN	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	0	1	5	2	1	2	560
Płeć							
Mężczyźni	0	1	4	2	0	2	297
Kobiety	0	1	5	2	1	1	263
Wiek							
18-24 lat	0	0	7	4	0	3	86
25-34	1	1	10	0	0	0	88
35-44	0	3	5	6	1	3	107
45-54	0	1	2	0	0	1	119
55-64	0	1	5	5	0	2	71
65 lat i więcej	0	0	0	0	2	3	89
Miejsce zamieszkania							
Wieś	0	1	5	1	0	2	202
Miasto do 20 tys.	0	0	0	1	0	0	73
20-100 tys.	0	1	10	2	3	0	107
101-500 tys.	0	1	5	5	0	4	106
501 tys.i więcej mieszk.	0	2	2	2	0	2	72
Wykształcenie							
Podstawowe	0	0	8	0	0	0	128
Zasadnicze zawodowe	0	2	5	0	2	1	130
Średnie	0	1	3	2	1	2	222
Wyższe	1	3	5	6	0	2	80
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	1	2	3	3	0	4	47
Prac. umysł. niż. szczebla	0	2	4	5	0	0	53
Pracownicy fiz. - umysł.	0	0	2	0	0	2	36
Robotnicy wykwalifikowani	0	3	3	2	2	2	48
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	28	0	0	7	15
Rolnicy	0	0	0	0	0	7	34
Pracujący na własny rach.	0	9	6	0	0	0	23
Bierni zawodowo							
Renciści	0	0	2	1	0	0	49
Emeryci	0	1	2	2	2	3	111
Uczniowie i studenci	0	0	5	5	0	0	58
Bezrobotni	0	1	10	0	0	0	57
Gospodynie domowe i inni	0	0	10	0	0	0	25
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	0	2	6	4	1	1	96
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	0	0	3	4	0	0	44
sekt. pryw. poza rolnict.	0	4	4	1	0	4	83
prywatnym gosp. rolnym	0	0	0	0	0	7	33
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	0	1	9	0	0	0	56
300-399	0	0	9	0	0	3	34
400-599	0	0	5	4	0	2	92
600-800	0	1	7	4	1	1	102
Powyżej 800 zł	0	2	3	3	0	2	92
Ocena własnych war. mater.							
Złe	0	1	11	3	0	0	128
Średnie	0	1	2	2	1	1	260
Dobre	0	2	4	3	0	4	172
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	0	0	0	0	7	3	46
Raz w tygodniu	0	1	4	2	0	2	299
1-2 razy w miesiącu	1	1	14	5	0	1	72
Kilka razy w roku	0	0	4	1	0	0	95
W ogóle nie uczestniczy	0	4	1	3	0	1	48
Poglądy polityczne							
Lewica	0	1	5	0	0	2	210
Centrum	0	1	6	4	0	1	140
Prawica	0	3	2	5	2	1	144
Trudno powiedzieć	0	0	9	0	0	5	65